

„EDINOST“

Izhaja enkrat na dan, razen nedelj in praznikov, ob 4 uri popoldne.

Naročnina znaša:

za celo leto 24 kron
za pol leta 12 „
za četrt leta 6 „
za en mesec 2 kroni

Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Po tolskarnah v Trstu se prodajajo posamezne številke po 6 stotink (3 nvč.); izven Trsta pa po 8 stotink (4 nvč.).

Telefon št. 870.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč.

Oglasi

se računajo po vrstah v petitu. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslane, osmrtnice in javne zahvale domači oglasi itd., se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Ne frankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravništvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravništvo in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, II. nadst.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinost“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu.

Manifestacijski shod

za slovensko šolo dne 14. septembra 1902 na družbinem vrtu pri sv. Jakobu.

Včeraj že smo konstatirali s polnim pravom, da je bila to najsijajnejša narodno-kulturna manifestacija, kolikor so jih še priredili tržaški Slovani. In to ne le po ogromni, oziroma na toli neugodno vreme nepričakovani udeležbi, ampak tudi po načinu, kakor so te množice manifestirale svojo voljo, svojo zahtevo in svoje ogorčenje na tem, da se narodu, ki ima neoporečno pravo do življenja, tako trdovratno, tako neusmiljeno odtežajo kardinalni pogoji za življenje, da se narodu, ki hoče imeti svoj delež na kulturi, nečuvno odrekajo tista elementarna sredstva kulture, ki so mu zajamčena tudi v zakonu in v ustavi države.

Ti protesti, ti pojavi ogorčenja so bili minole nedelje elementarni, tako silni, kakor morejo biti le tedaj, kakor prihajajo iz globine razpaljenih duš, iz čustvovanja, ogreneloga do skrajnega.

Taki kliči naroda po najelementarnejšem pravu, po prvotnih pogojih v doseganje narobrazbe, kulture, ne morejo — menili bi mi, ker smo si ohranili še toliko vere v pravičnost družbe človeške — ostati brez utisa in brez posledic, ako je res, da živimo v kulturni in pravni državi.

Nagovor predsednika.

Predsednik političnega društva »Edinost«, gospod profesor Matko Mandić, je ogovoril zbrane tisoče tako-le:

Predragi rojaki in bratje! Od strani političnega društva »Edinost«, ki je sklicalo ta današnji protestni in manifestacijski shod, bodi vam presrečen pozdrav! Hvala vam prisrčan, da ste se zbrali v toli ogromnem številu v zvezi neugodnemu vremenu. Obžalujem, da je tako vreme, ki je odvrnilo marsikoga, in uverjen sem, da bi bil sicer veliki vrt pretesen za vse doše.

Predno nadaljujem, dovolite mi, da se spominjamo tu moža, katerega smo te dni izročili materi zemlji, ki se je prvi začel potezati za slovensko šolo v Trstu. Vabim vas, da vskliknete z menoj »Slava!« pokojnemu voditelju našemu Ivanu Nabergoju. (Slavalklici so zadoneli po vsem vrtu).

Predragi rojaki! Prežalostno je, da se moramo zbirati v tak namen, prežalostno, da moramo v prosvetljenem XX. stoletju beračiti za šolo, prežalostno, da se moramo še le boriti za pravico, ki je danes neoporečna vsakomur in povsodi, kjer so civilizirani otroci, za pravo — vzgojevati svoje otroke v materinem jeziku!

Sramotno je, da moramo v kulturni državi še le zahtevati šolo in to že 18 let. — Da je slovenska šola v Trstu potrebna, to smo dokazali že stokrat, to dokazuje službena statistika, to dokazujete vi, ki ste danes tukaj zbrani, da zahtevate svoje pravo. To svoje pravo moramo dobiti, če bomo znali odločno nastopati in zahtevati.

Nadaljnji dokaz, da je naša zahteva opravljena, je naša šola, ki jo vzdržuje družba sv. Cirila in Metodija. Deset let že obstoji ta šola in obiskuje jo do 500 otrok. A ti otroci niso morda iz okolice, kajti tam imajo svoje šole doma. Ti otroci so vsi iz mesta.

Kakor rečeno, mi dosežemo svojo šolo, če bomo znali zahtevati. Mi ne smemo več beračiti.

(Tu je posegel govorniku v besedo g. Koparč v imenu navzočih socialistov, zahtevaje, naj se voli predsedništvo, češ, da zakon tako zahteva. Predsednik Mandić pa je odgovoril odločno in kratko: Politično društvo je sklicalo ta shod, predsedništvo društva nosi vso odgovornost; zato ne sme in tudi ne sme dati te oblasti iz rok. To bi bil sploh prvi slučaj, da bi na shodih, ki jih je sklicalo društvo (izvemši volilne shode), še le volili predsednika.)

Navzoči socialisti so še nekaj prigovarjali, a profesor Mandić je nadaljeval:

18 let, od l. 1883 oziroma 1884., prosimo že za to šolo, prehodili smo že vse možne instance — a vse naše vloge leže v prahu na obalah.

Vsa naša delegacija na Dunaju nam ni mogla pripomoči do našega prava. Za Nemce, katerih število se niti primerjati ne da z našim številom in ki niso avtohtono prebivalstvo, pa je vlada ustanovila celo vrsto šol. Nas pa nočejo poznati, nego tedaj, kadar potrebujejo našo pest in naš denar. Zato moramo mi vlado prisiliti, da bo vršila svojo dolžnost tudi nasproti nam.

Ti svršio si, dovojevó bitku,
Slavenski Janas Tebe plače sviet.
A slavska vila na raku Ti moč
Sa harnom rukom zahvalnosti eviet.
Nad Grobom Tvojim Hrvat i Slovenac
Pod nebo dižu u zakletvu prst:
Mi dalje čemo složno Tvojom stazom,
Počivaj dive, spasit čemo Trst!
Zadar, polovicom rujna 1902.

Rikard Katalinić Jeretov.

MELITA.

Povest iz naše dobe.

Spisal Josip Evgen Tomić; prevedel Radi.

Drugi del.

VII.

»Vama na ljubo bom torej skušala — pretvarjati se.«

»Bolje tudi to, nego biti brezobzirna in okrutna z možem, ki je vreden tvoje ljubezni in hvaležnosti.«

To zadnjo besedo je Alicia hotela naglasiti, a ta beseda ni zgrešila svojega cilja. Kakor pšica je udarila v Melitino srce, no, ona je molčala in ni rekla niti besede.

Ta razgovor v treh ni ostal brez dobrih posledic. Melita se je silila, da bi bila ljubeznivejša z Branimirom, nego dosedaj. Govorila je z njim več, pazila je na besede, da bi ga ne užalila, na sestanku in razstanku v sobah dvora mu je nudila roko, prišla ga

Zato nam danes ni glavni namen, da bi na dolgo razpravljali o našem šolskem vprašanju, ki je itak že vsem znano več ali manj, ampak da slovesno manifestiramo svojo voljo in nevoljo.

O predmetu bo, kolikor je potrebno, poročal podpredsednik našega društva, dr. G. Gregorin. (Pride še.)

O samoizobrazbi.

(Na ustanovnem shodu akademičnega ferijalnega društva za Primorsko »Adrija« predaval Josip Ferfolja.)

(Dalje.)

Vsak misleč človek se gotovo prej ali pozneje zastavi nad vekovečnim vprašanjem o — uganki sveta in življenja. Ni si mogoče predstaviti, da si pravi izobraženec ne bi bil stavil še podrobnih vprašanj, kakor: Kaj je ta obsegajoči me svet? Kako je postal? Kam speje? Kak je njegov zmisel? Ali: Čemu sem jaz tukaj? Kaj pomenja moje življe in življenje drugih ljudi?

Odgovor na ta vprašanja nam dajeta religija in filozofija. Četudi imata obe isti cilj t. j. cilj: razluščiti ono uganko o svetu in življenju, si stojita vendar kakor veliki sovražnici nasproti. Prva ima svoj izvor v čustveni strani človekovi, druga v njega razumu; prva se ozira na mednaravno razodetje, druga pa crpi svojo moč v pozitivnem znanju. Prva je že davno na vrhunec, druga še ni dospela do svojega cilja; druga deluje s hipotezami (katere še le čakajo znanstvene verifikacije) in uporablja pojme, v katere nikakor ne treba verovati. Religija je mnogo starejša od filozofije. Ta poslednja se je rodila iz religije v času, ko je človeški duh začel misliti. Religija je vera širokih mas, filozofija pa le ožjega kroga izvoljencev in postane, dospelša na vrhunec popolnosti, najpopolnejša vera vseh ljudi.

Kaj si izberemo mi, vero ali religijo? Vsak po svojem. Le to nam mora biti jasno, da se nam je pečati kar najintenzivneje z verskimi in filozofičnimi problemi, kateri edini nam morejo odgovarjati na ona kardinalna vprašanja, o katerih smo govorili prej. Vsak izobraženec mora poznati glavne smeri iz filozofije, a nič manjše, če ne še večje važnosti je za nj, da se seznaní z razvojem ver-

je zadovoljno pod pazduho, ko se jej je ponudil, da bi jo vodil, poskušala je celó peti pred njim kakšen majhen napev iz znanih jej oper s spremljevanjem glasovirja. A da ne bi bilo prigovora od nobene strani, je odsehnal posvečevala detetu neko pažnjo. Vsaj enkrat na dan so ga jej morali prinesiti po kopanju. Mati je pogledala tedaj dete ravnodušno, in pogladivša ga po obrazu, je odslovila dojitlo.

Ta nov način vedenja z Branimirom je trajal, dokler sta bila še Slavomir in Alicia v Orlovcu, kjer sta ostala nekoliko dni. Branimir si ni mogel raztolmačiti, odkodi ta nenadna sprememba? Isto tako tudi Ela, dočim sta se grof Slavomir in Alicia zadovoljno smehljala, ker je dober nauk, katerega sta podelila Meliti, obrodil dober sad. Ona dva sta jo v njenem naporu, dokler so bili skupaj, vestno podpirala, da bi jej čim močnejše prešla v običaj, magari tudi usiljena ljubezen.

Ko sta grof Slavomir in Alicia z Elovred, katero sta odvela s seboj, odpotovala iz Orlovca, se je Branimir bal, da bi Melita postala zopet tako razdražljiva in neusmiljena, kakor je bila dosedaj. Ali ta bojazen se ni izpolnila. Ona je vstrajala v svojem sklepu in držala obljubo, katero je dala na razstanku Alici, namreč, da ostane tudi nadalje takšna nasproti Branimiru. A kako je bil on o tem srečen in blažen! Ona ljubez-

skih idej človeštva sploh, da spozna jedro religij drugih narodov, in vpliv, ki ga je imela ta ali ona religija na narodne značaje. Razume se, da je tu glavno vprašanje, kakov pomen ima religija v razvoju človeštva sploh? Stališče, ki ga zavzema v teh vprašanjih vulgarni liberalizem, modernemu inteligentu ne more in tudi ne sme več zadoščevati.

V neposredni zvezi z vprašanjem o zmislu sveta in življenja in za njim najvažnejše je vprašanje o — bitstvu človeške družbe, o njenih gibanjih silah in razmerju posamičnika do nje.

»Družabni pojavi postajajo od dne do dne bujnejši in pestrejši, širijo se intenzivno in ekstenzivno. Okolo nas šumi vrvež sveta, množica vprašanj o tem nam sili v dušo in možgane — ni čuda potem, da čutimo živo potrebo, da bi si ujasnili naravne lastnosti človeške družbe, katere členi smo, ujasnili si pogoje svoje osebne ekzistence v njej, svoje razmerje do nje, svoje pravice in dolžnosti proti njej ter naše vezi s sedanjim in bodočim sozmljanom« (Prof. Foustka).

O vseh teh problemih nas poučuje čisto mlada, a za to nič manj imenitna in temeljna veda duhovna — družboslovje ali sociologija. »Sociologija — pravi že omenjeni sociolog, prof. Foustka — nam postavlja splošna in temeljna načela o organizaciji in razvoju družbe; sociologija preiskuje socialne lastnosti človeka in t. zv. socialne moči, katere so družbi pogoj za njeno življenje in katere jo ženejo, da v gotovi smeri razvoja ubira svojo pot; sociologija se peča s posamičnikom in skuša določiti njegovo razmerje do družbe, peča se s pogoji rodbinskega življenja in išče načela, po katerih je ovladana razumova, umetniška, pravna, verska, politična iz gospodarska organizacija družbe«.

(Pride še.)

Politični pregled.

V Trstu, 16. septembra 1902.

Spor radi »Morskega očesa« je

rešen po razsodišču, ki je zborovalo v Gradeu. Mi smo opetovano opozarjali na razprave v Gradeu in smo dokazovali, kako vse dokazila in argumentacije od madjarske strani šepajo na vseh nogah. Izlasti so se Ogri sklicevali na stare dokumente, ki pa so imeli njivost, katero je kazala Melita do njega, ni bila niti senca one ljubeznjivosti, kakor jo izkazuje iskreno ljubeča žena svojemu možu. Ali Branimir je bil tudi s tem zadovoljen in srečen po onem peklu, v katerem je moral preživeti prvi čas svojega zakona.

Branimirovo bivanje v Orlovcu se je podaljšalo preko njegovih računov. Pojavila se je že spomlad, ker je minul že sv. Josip, prvi spomladni dan. Branimira so klicali v Zagreb razni denarni posli in začel je misliti, kako bi uredil stvar z Melito in otrokom.

Ko se je nekega popoldne vračal z izleta v pristavo Jasen, je začel govoriti z njo o tem predmetu.

»Za nekoliko dni se bom moral vrniti v Zagreb, Mely Treba bi bilo vedeti, kam naj z detetom? Pa tudi radi tebe same bi se morala sporazumeti.«

»Jaz potrebujem okrevanja, dragi moj, temeljitega okrevanja . . . V tem toplem in težkem zraku ne okrevam nikdar.«

»Tudi jaz sem mislil to. Ti moraš spreminiti zrak? Hočeš-li ob morje, ali pa v Alpe?«

»More se izvršiti eno in drugo.«

»Prepuščaj ti. Posvetuj se z zdravniki in zberi si zdravilišče po volji.«

Branimir je govoril, kakor da bi jej čital v srcu, a s tem jej je prihranil neljubo delo, da bi ga ona sama opozorila na to.

ODLISTEK

U SMRT

IVANA VITEZA NABERGOJA.

Na zadnjoj straži moćnoga Slavenstva
Ti razvio si prvi slavski stieg,
Zapalio si zublju silnog plama
I njome tu je a nagnao u bieg.
I jaki plamen budio je sels,
Težaka marnih uspavani stan,
A slavska vila vidila je sretna
Nad Trstom veljim, gdje no sviće dan.

Apostol pravi širio si miš
Slovenac Hrvat rodjeni je brat
I složnom snagom oholome Lahu
Za sreću roda Ti navjести rat.
I boj se bio, dvie se bile misli,
Svijetlo jednoj, drugoj geslo mrak
I boj se bio . . . padala je tmina
Slovenca sunčev pozdravio trak!

I zahman sila, premoć gordog Laha
Ko Soko Sloven borio se siv,
Za svakim bojem stajao je jači
Uz barjak pravde neslomljivi div.
Junaka šaka izvrgla je grudi,
Junaka šaka lievala je krv,
A Višnji borbu pomogo je svetu,
Jer glavu digó prezreni je erv!

to malo hibo, da so bili podpisani le od svojih in ne od avstrijske, oziroma galiske strani. Ogri so menili sicer, da je to le »formalna pomanjkljivost«; no, ljudje, ki imajo normalne možgane, misle, da na listini, s katero kdo kaj odstopa, ali se čemu odpoveduje, je v prvi vrsti potreben podpis onega, ki se odpoveduje ali odstopa.

Iz vseh razprav je dobival človek prepričanje, da oni sporni, mali sicer, ali sila romantični košček zemlje v Karpatih na meji med Galicijo in Ogrsko, radi divote tamošnjih jezer imenovan »Morska očesa«, pripada k Galiciji in da Ogrska nima nikake veljavne podlage za reklamiranje onega koščeka zemlje. V tem zmislu je (kakor se je pričakovalo sploh) razsodilo tudi mirovno razsodišče. Vse štiri sporne parcele, izvzemši le kakih 30 orolov ene gozdarjeve parcele, imajo pripasti Galiciji potem uravnave meje.

Tako je končno rešen spor, ki je trajal skoro eno stoletje. Na temelju razsodbe se sedaj definitivno uredi meja med Galicijo in Ogrsko v Karpatih.

Gibanje Poljakov. Cesar Viljem Nemški podal se je na potovanje na Poznanjsko, da nekoliko potolaži Poljake, katere je se svojim govorom v Marienburgu tako kruto zalil. To njegovo potovanje pa je imelo čisto nasproten vpliv: narodna zavest Poljakov je po tem potovanju le še bolj oživila in se je njihov srd proti nemškimi zatiralcem še povečal.

Posebeo oistro napadajo poljski listi kneza Radziwila, voditelja pruskih Poljakov, ker se je pridružil spremstvu nemškega cesarja, ko je bil ta na Poznanjskem. Razočaranje Poljakov je tem večje, ker so videli v njem svojega bodočega kralja ali sploh neodvisnega vladarja.

Govori se, da Poljaki iz vseh treh držav, t. j. iz Prusije, Rusije in Avstrije, namenjajo sklicati v kratkem velikopoljski sbod v jedno galiških mest. Tega shoda se udeležijo odlični zastopniki vseh poljskih strank in bržkone tudi socialistične. Razpravljalo pa se bo izključno o vprašanjih, ki se tičejo vseh Poljakov, brez razlike strank in držav.

Maksimilijan Harden, polubrat poznanjskega velikega župana, je v zadnji številki svoje ugledne revije »Zukunft« kaj drastično opisal, kako je nemško uradništvo na Poznanjskem skušalo cesarja preslepiti, da ne bi spoznal tamošnjih resničnih razmer. Poljaki se niso prav nič udeležili slavnosti, ki so se prirejele o bivanju cesarja Viljema na Nemškem. Pokupili so sicer večino prostorov na tribinah, ki so bile postavljene ob ulicah, po katerih se je imel voziti cesar, ali le v ta namen, da bi ostale prazne, kar bi bilo gotovo mučno uplivalo na cesarja. Da se pa cesarju prikrije resnica, zaukazali so nemški uradniki, da nemško občinstvo zasede prazne prostore na tribinah, kar se je tudi takoj zgodilo. — Mesto da bi gledal udanost tamošnjega prebivalstva, moral je cesar gledati Potemkinove vasi, moral je gledati umetnost raznih pirotehnikov, ki so hoteli z

Resnici na ljubo se mora priznati, da je Melita sicer prilično okrevala, ali ne popolnoma. Še se je videlo na njej znak pretrpljenega stanja, a manjkala jej je tudi ona svežost telesa in duha, s katero nas obdarja samo pravo zdravje. Morda temu počasnemu krevanju ni bil toliko kriv orlovski zrak, kolikor notranje nezadovoljstvo... Ona je komaj čakala, da se reši tega dolgočasnega »gneзда«, kakor je imenovala Orlovec in da poleti v beli, veliki svet, kamor je sree vleklo z vso silo. Že sam ta kratki razgovor z Branimirom o tem predmetu je razdražil njeno dušo in postala je hkratu vesela in živahna, dočim je sedela do sedaj otožno in mračno v kočiji ob svojem možu.

»A kaj bova z malim, si-li že razmišljal o tem?« je vprašala sedaj ona.

»Z malim?« je Branimir veselo ponovil to besedo, presrečen, ker je videl, da tudi Melita misli nanj.

»Da, z njim. Jaz sem mislila o tem in prišla do zaključka, da ga ne morem vzeti s seboj.«

»Kdo zahteva od tebe to žrtve... Ti bi se pri njem nikdar ne popravila. Mali ostane z menoj.«

»Tukaj?«

»Ne, jaz ga vzamem s seboj v Zagreb. Dete je v vrčem mestu najbolj v varnosti, ker je zdravniška pomoč pri roki. Ako bo dober, pojdem z njim za nekoliko dni k tvojim v Deli-dvor, da se spoznajo.«

(Pride še.)

umetalnimi ognji odškodovati cesarja za ledeno-mrzli vsprejem od strani poljskega prebivalstva. Tudi poznanjski poljski mestni svetovalci so ostali doma in se niso hoteli z nemškimi svetovalci vred pokloniti cesarju. Harden izvaja nadalje, kako je hotelo nemško uradništvo v poljskih pokrajinah po vsej sili Poljake ponemčiti, a mesto tega je doseglo le to, da so se Poljaki popolnoma odtujili pruski vladi in dinastiji.

Italijanski ministerski predsednik Zanardelli potuje sedaj po južnih pokrajinah Italije. V nedeljo so njemu na čast priredili v Neaplju sijajen banket. Kakor je že običajno o takih prilikah, je rečeni državnik tudi povdarjal svoj politični program. Program njegovega življenja pa da je: zveza med svobodo in monarhijo. Veseli ga, da se vedno bolj jači čustvo zveze med svobodo in monarhijo in da si Italija zato pridobiva vedno več simpatij in vpliva med svetom.

Bolj jasno povedano: gospod Zanardelli je uverjen, da tudi v državi z monarhično vladno obliko je lahko dom blage svobode. Gotovo. To njegovo sentenco širijo glasnimi kliči dalje vsi prijatelji mlade Italije od Rima, preko Trsta, do Bena, Budimpešte in Berlina.

Samo nekaj se nam čudno zdi. To namreč, da isti prijatelj v isti hip, govore o Franciji, označuje monarhično mišljenje kakor inkarnacijo nasprotstva vsaki svobodi, kakor petrificirano črno reakcionarstvo.

Ne prihaja nam na misel, da bi hoteli trdit, da Francozi nimajo nujnejega posla, nego prirediti revolucijo proti republiki ter s krvjo porušiti vse dosedanje republiške institucije. O ne, ne! Kar bi bilo želeli Francozi, je — nekoliko več stalnosti, stabilnosti v odnošjih in nekoliko manje »afere«, ki se izvirajo baje v ojačenje republike, ki pa v resnici le slabe — domovino vseh Francozov. Nismo se torej hoteli oglasiti proti republiki, ampak pokazati smo le hoteli, kako je takoj imenovani »liberalizem« grozno dosleden v nedoslednosti!

V Italiji in v Franciji je kri odnjilovi krvi na vladi. Zato jim je v Italiji monarhije zaveznica, v Franciji pa sovražnica svobode: v Italiji so slavitelji monarhije, v Franciji pa nje preklinjevalci.

Tržaške vesti.

Poročil se je predčeraš g. Anton Toros, e. kr. carinski asistent v Trstu, z gosp. Izabelo Schlegel iz Kamnika. Čestitamo!

Na manifestacijski shod minole nedelje so došli nastopni bračevni pozdravi.

Ljubljana: Tržaškim Slovincem, borečim se za svoja prava, pošilja priščne pozdrave

Jupan Hribar.

Ljubljana: Slava tržaškim Slovincem, ki kakor skala stoje na braniku Slovenstva!

Ljubljanski radikalni akademiki.

Gorica: Narodno-zapredna stranka na Goriškem se do zadnjega moža pridružuje vsakemu protestu, ki bodi ogorčen protest vsega naroda proti nasilstvom naših zatiralcev! Kliče vam: Današnje navdušenje vli-vaj junaškega poguma v vstrajnem boju do zmage.

Izvrševalni odbor.

Sv. Pavel pri Peblodu: Naj avstrijski vladi zagromi v ušesa, da Slovenci ne bodo dalje beračili svojih pravic, ampak si jih prisilili in izvojevali. Junaško naprej! Dr. Dežko, Celje.

Maribor: Štajerski Slovenci sočutstvujemo s teptanimi brati ob obali jadranskega morja in želimo vašim prizadevanjem vspeha.

»Suedteierische Presse«.

Konjice (na Štajarskem): Na konjiški veselici zbrani akademiki pozdravljajo zborovalce, želeči jim mnogo vpeha.

Gosak, Hacin, Koderman, Vazlav, Citerman, Prus, Pusenjak, Prorazil, Založnik, Kolšek, Kristan, Vošnjak, Detiček, Lohovšek, Žizek, Zadanšek, Ogorevc.

Kranj: Z Bogom za krščansko ljudstvo predpogoj delavkega blagostanja: šolski pouk v materinščini. Z vami slovensko katoliško demokratiško delavstvo ljubljansko. Moškerc, Pipp, Kotnik, Valentin Bachar, Zaje, Trtnik, Bizjak, Jereb, Zaje, Bečun, Mrzlikar, Marija Verbič, Anica Brahar, Pavlina in Ema Carli, Marija Mrzlikar, Marija Zaje, Josipina Srakar, Julija Trate, Ma-

rica Zaje, Šusteršič, Frančiška Pavšek, Bizilj (?) Brus, Ivan Kregar, Bizjak.

Št. Peter na Pivki: Strinjajoč se z vašimi opravičenimi zahtevami, kličemo: Na dan s slovenskimi šolami! Blagajne, Špilar, Leopoldina Korsič, Medica, Fani Gržina.

Kotor: Djeca vas zovu i krveu za nju lije naprijed braćo!

Josip Jedlowski.

Kotor: Prosvjedujemo proti bezočnom tutorstvu nepravedne mačuhe, dižite škole, stvarajte osvetoika!

Hrvatski radnici.

Kotor: Slavija plače, odrodiše joj djecu, vojujte za nju oteci!

Hrvatski učenici.

Župnik v Lindaru, poleg Pazina, vel. g. Vitezić, pa je pisal tako-le pismo:

Pogodno, molim primite i poklonite braći Slovincem moj najzdraviji pozdrav, želeći da jutrišni shod za pravedne ljudske škole za zpuštene Slovence u Trstu i okolici zadobije moć i blagoslov od Boga.

»Pétite et accipietis, querite et invenietis« molite i dat é Vam-se, ište te i načéte. U današnjih neugodnih okolnostih, mi Slavenci trebaje, da odlučno i uzajajno tražimo naša prava. Zanemarenost i nesloga Slavena bila je i jest uzrokom naše narodne nevolje. Najveć ozloboženi narodi blepe za školami budući da one jesu duša narodnosti, a ovo je zašto nebi sovražnici zanjekaju nami to pravo. V edinosti moć, i geslo naše države je viribus unitis. U značajnom čovjeku mora biti svojstvo: »Jedan Bog, jedna vjera, jedna narodnost«.

Oddaljen-tjelom pridružujem se duhom braći Slovincem u narodnoj barbi. Živili!

Odličnim štovanjem jesam braću i senu u narodnosti

B. Vitezić.

Župnik.

Lindar 18. septembra 1902.

Zakaj so prišli in zakaj molče?

Na našem manifestacijskem shodu minole nedelje bili so tudi poročevalci tukajšnjih italijanskih listov. Izuzemši list »Sole«, pa ni nobeden vseh teh listov spregovoril niti besedice o tem velepomembnem shodu. Čemu so prišli, ako sedaj nič ne poročajo? Vpraševal se bo mursikdo. Prišli so radi tega, ker so — z cizmom na slabo vreme — pričakovali, da ta manifestacijski shod pone-šeči. V takem slučaju bi bili svedaobširno pisali, kako da v Trstu Slovincem niti ni; in ako tudi so, da ne zahtevajo slovenskih šol, ter da zahteva to le »par agitatorjev«, došlih sem »izza gor«. Tako bi bili pisali laški listi, ako bi bila udeležba na shodu majhna. Ker pa je shod sijajno vspel, je laškim listom zapelo sapo. Njih molka mora tudi največega skeptika prepričati, da je ta shod po velikanek udeležbi in po duhu, ki je vladal na njem, imponiral tudi našim nasprotnikom.

Slednjič pa se mi prav nič ne čudimo, da laški listi trdovratno molče o tem shodu; čudimo se pa, da tudi oficijozni nemški list niti besedice ne zine o tem shodu, da se obširno bavi z mnogo manj važnim shodom italijanske kamore, združene se socialisti, ki se je istega dne vršil v gledališču »Politeama Rossetti«! Na tem shodu je bilo komaj nekaj čez tisoč zborovalcev in oficijozni list sam pravi, da tudi med temi ni bilo skoraj nikakega zanimanja za shod; na slovenskem shodu pri Sv. Jakoba pa je bilo 7krat toliko ljudij, med katerimi je vladalo neopisno navdušenje; in vendar oficijozni list trdovratno molči o tem. Sv. Jakob je menda preveč oddaljen od slavnega namestništva; drugič ho treba že bližje priti, da bodo za slovenske zahteve gluhi e. kr. gospodje bolje slisali kliče množice in lepše videli ogromno število istih.

Ne za »Sole«, ampak za — svobodo! Na obeh shodih minole nedelje — v »Politeama« in na vrtu pri sv. Jakobu — smo morali čuti od strani socialistov očitnanje, da smo zavezniki lista »Sole«. In konkluzija je seveda vsakemu ortodoksному »socialistu« na dlani, ki je, naravno, edino ta, da smo mi sovražniki — delavstva!

Fakt pa je, da se mi nič ne utikamo v srditi boj med listom »Sole« in ulico Boscchetto in da si ne prisvajamo nikake sodbe, je-li so obtožbe v »Sole« na adresu v ulici Boscchetto opravičene ali ne. Edino, kar smo storili po svoji dolžnosti, je bilo: a) da smo svarili delavce, naj se radi tega boja ne da-jejo zavajati do nepremišljenih korakov, in b) da smo se uprli insinuvaciji, došli iz

ulice Boscchetto, da naj bi oblast udušila list »Sole«.

Prvo smo storili radi tega, ker stojimo na stališču, da bi bilo krivično zahtevati od naših delavcev žrtve — in generalni štrajk je vsikdar velika žrtve! — radi afere, ki se ne dotika ni delavstva tržaškega v najširšem zmislu, ni socialno-demokratične organizacije v ožjem, najmanje pa slovenske skupine socialno-demokratične organizacije v najozjem zmislu, ampak je zgolj oseba in zasebna aféra med voditelji italijanske socialno-demokratične organizacije in listom »Sole«.

Posamičniki pa si morejo preskrbeti satisfakcijo, ne da bi v to upotrebili aparat, toli dragocen za delavske mase kakor je gotovo dragocen generalni štrajk!

Ni nam bilo torej za »Sole«, ampak jedino le za naše delavce.

Preidimo k drugi točki! Ako smo se uprli insinuvaciji, naj bi oblast zatrla list »Sole«, nismo storili tega, ker smo zavezniki temu listu, ampak iz drugega vzroka neizmerne pomembnosti. Mi ne moremo biti listu »Sole« zavezniki že zato, ker »Edinost«, kakor oficijelno glasilo narodne stranke, kakor glasilo društva, ki je reprezentant slovenskega naroda v Trstu, absolutno ne more in ne sme slediti pisavi, taktiki in metodi rečenega lista, da niti ne govorimo o principijelnem slovensko-narodnem stališču, katero moramo braniti mi proti vsakomur in čisto tudi proti listu »Sole«.

Govoričenje o kakem našem zavezništvu z listom »Sole« je torej le prazna, neslana in drza insinuvacija!

Da pa smo izrekli svojo indignacijo na zahtevi, naj bi list »Sole« udušila oblast — to je res. A zopet ni res, da smo storili to radi lista »Sole«, ampak storili smo to v imenu svobode; za veliki princip svobode tiska, svobode v izražanju svojega mnenja! Mi sarmimo, da je taka zahteva prišla ravno od socialistične strani. Umejeemo, da bi bilo italijanskim voditeljem socialne demokracije ustrezno za hip, ako bi se iznebili takega sovražnika, ali ne umejeemo, kako da ti voditelji niso pomislili na b o d o č n o s t, na konskvence, da niso pomislili, kakov pveendene bi ustvarili, ako bi oblasti dali tako moč nasproti »Sole«, da niso pomislili, da bi bič, ki so ga spleli, mogli padati tudi po njih lastnih pleših! Kakor bi danes oblast udušila »Sole«, tako bi jutri »Edinost« in pejutrišnjim morda — »Lavobatore« in »Raleči prapor«! Insinuvacija italijanskih voditeljev socialne demokracije bi lahko bila torej žebelj v rakev svobode tiska!

Zato smo se jeji uprli! Za princip svobode nam je šlo in ne za list »Sole«! Braniti ta princip, smo ga branili tudi za — socialno-demokratično novinstvo!

»Triester Zeitung« od sinovi piše: Dočim je že vedenjesedanega vodstva socialno-demokratične stranke te dni pokazalo, da vodstvo ne stoji na višini svoje naloge, pa je totalna nesposobnost istega javno prišla na dan na včerašnjem zborovanju (v »Politeama«). Ni naša naloga, da bi vršili po-le testranke, ali želeli moramo le v interesu skupne blaginje, da bi dak zastopstvo svojih interesov poverjalo le takim možem, vrednim, da se jih smatra resnimi, ki prav umevajo stališče delavstva notri med državnim in družabnim življenjem, ki trezno hodijo svoja pota in ki le zaradi popularnosti ne podpirajo takih gibanj, katera končno ne prinašajo delavstvu nikake koristi, ne materialne, ne moralne pravi, ampak mu le odtežajo simpatije dragih stanov.

Čim pa so olikake stranke premaknjeni, potem zahaja ista, kakor so pokazali zadnji dnevi, v nevarnost, da postaja le orodje družih, popolnoma izven stojičih elementov, in se k večjemu zlorablja v to, da hodi v ogenj po kovanje za — druge. Mi se moremo le odkritosrčno radovati, da se velika množica našega delavstva ni udeležila včerajšnje prireditve in so delavci dokazali s tem, da niso pri volji, da bi sledili čez dra in stru nepremišljenim voditeljem. Na zborovanje, sklicano v »Politeama Rossetti« za včera, opo-ludne, je došlo 1350 oseb; delavci prvih industrialnih zavodov malo da niso bili povsem nezastopani. Razsežno gledališče je tudi izgledalo bolj — prazno. Ali tudi od strani došlih je bilo zanimanje tako malo, da je že med zborovanjem odšlo kakih 300 oseb, kar je toliko motilo, da je moral celo predsednik Oliva prositi za mir. — Po takem tudi navdušenje ni moglo biti veliko. Resolucije, zahtevajoče od državnih poslancev, naj skrbu za to, da se v bodočem zasedanju ustvari,

ne morda kolikor možno svoboden, neomejen, ampak strožji tiskoven zakon. v namen, da se omeje zlorabe in izrastki novinstva — take resolucije bi bili mogli pričakovati od katerega reakcionarnega shoda, nikdar pa ne od socialnodemokratskega zborovanja! Tudi mi nismo nikakor za svobodo, ki nima mej, ali mi menimo vendar, da čim manje je novinstvo kake države vezano v spone, tem svobodnejše more vršiti svojo nalogo tudi dobro novinstvo. Vse rajšji shod si je predstavljal seveda, da omejitve in strožje odredbe naj ne bodo naperjene proti »Laboratoriu«, ampak proti listom »Solé«, »Trieste«, »Elino« in »L'Avvenire«. Kako nizko se mora ceniti duševni nivo delalskega shoda, ako se mu upajo predložiti take resolucije! Resolucija je bila pač vsprejeta z veliko večino, ali to gotovo ne zato, ker odgovarja mišljenju večine delavstva, ampak ravno le zato, ker misleča večina ni bila navzoča.

V počestitve spomina pok. Ivana Nabergoja so darovali možki podružnici družbe sv. Cirila in Metodija gosp. Gašpar Kastelic, župan v Materiji 20 K, gosp. Kristijan Dejak 25 K in gosp. poštni uradnik A. Pogorelec 10 K.

Možki podružnici družbe sv. Cirila in Metodija so nabrali »ta pravi Slovenci« na trati pri »Rmeni hiši« 11 K; gosp. Josip Levičar 1 K 90 stot.

Delavsko gibanje. Sinoči so imeli štrajkujoči dninarji in konsortisti v socialističnih prostorih shod, na katerem so sklenili, da se danes zjutraj provizorično podajo zopet na delo, ker se je ugodilo njih zahtevi, da se deset odpuščenih delavcev vsprejme zopet na delo. Sklenilo pa se je nadalje postaviti še nekaj novih zahtev. Med temi je tudi ona o odpravi 20.000 K kaveje, katero je položil konsorej pri Lloyd v poplačanje eventualno nastalih škod, ako bi konsorej ne izpolnil svojih obljub.

Otroški vrtec družbe sv. Cirila in Metodija v Rojanu se odpre v četrtek, dne 18. t. m. Ob 9. uri bo sv. maša v župni cerkvi v Rojanu. O tej priliki so vabljeni vsi starši, da svoje otroke ob 8. uri zjutraj privedejo na družbin vrt, od koder oddidejo skupno k sv. maši. Vsi oni starši, kateri niso še vpisali svojih otrok, privedejo naj jih v četrtek, ko bo upisovanje po sv. maši.

Veselica oziroma slavnost otvoritve lastnega doma zavoda sv. Nikolaja, ki se je vršila minolo nedeljo dne 7. septembra, se je završila dokaj čestno. Prihajam sicer nekoliko pozno s svojim poročilom, ali bolje pozno, nego nikdar. Človek vedno odlaš s tem poročanjem, misleč: eh, saj bo katero spretnostjo, ali opisoval, a slednjič se kaže, da so vsi mislili tako, in tako ostajajo poročila v peresih. Sedaj pa k stvari.

Sv. maše v cerkvi sv. Vincenca, ki jo je daroval preč. g. Guštin, udeležil se je ves odbor zavoda sv. Nikolaja, več narodnih gospa ter sploh mnogo občinstva. Po sv. maši so se vsi podali v zavodove prostore, kjer je vse občinstvo pregledalo prostore. Res, reči se more, da je bilo vse lepo, čisto in krasno. Zavod je preskrbljen sedaj s 35 do 40 posteljami, v 6 sobah, velikih lepih in zračnih. Dekleta imajo svojo delavnico, kjer se o svobodnih urah mudijo pri ročnih delih.

Okolu 10. in pol ure je prišel preč. g. Guštin v družbi preč. g. Cinka, da izvrši blagoslovljenje. Po blagoslovljenju je imel g. Guštin prekrasen govor. Tolmačil je namen zavoda, navduševal je dekleta zanj, polagal jim je na srce, česa so dolžne nasproti zavodu. Tudi odboru je polagal na srce, naj skrbi za gojenje sploh za razvoj zavodu.

Ta lepi govor je bil res tako ganljiv, da je rosilo marsikatero oko.

Popoludanska veselica se je vršila istotako lepo. »Slovansko pevsko društvo« je kaj krasno prepevalo. Voditeljica zavoda, gospa Skrinjarjeva imela je lep pozdrav, v katerem se je srčno zahvalila al. občinstvu, ki se je udeležilo v tolikem številu. Prosila je, naj bodo vsi zavodu naklonjeni ter naj dobro tolmačijo pomen istega. Mala Milica Skrinjarjeva je v lepi okoliščinski noši kaj krasno deklamovala Gregoričovo, nalašč za slavnost prirejeno deklamacijo, ki se priobči celotno.

Sploh je bilo vse živo in zabavno. Pokušal sem štrklje, a še raje sem udaril po imenitni torti, ki so jo napravila naša dekleta. Na Bazarji so bile cene res malo visoke, a če si imel res misel, kaj ukupiti, so ti dražestne prodajalke rade nekaj popustile. Pošta

je tudi imenitno delala, tako, da se je težko človek ganil od svojega mesta (t. j. mize) kjer si vedno pričakoval, da ti lepa poštarica prinese kako pisemce ali pa razglednico.

Lepo je bilo, da se je tej slavnosti naše občinstvo tako odzvalo, posebno pa zbor bratovščine sv. Cirila in Metodija, ki je že pri sv. maši lepo prepeval, a popoludanske veselice se udeležil korporativno.

Vsekomur, ki si je ogledal prostore in res lepi vrt, je ugajalo vse ter se je le pohvalno izražal. Ta vrt je naš, kjer bodo razna društva mogla prirediti poletne veselice.

Želimo torej novemu lastnemu domu, naj le lepo vspeva, naj se vedno bolj jači in krepi, da bo čez kaj let neobremenjena last zavoda sv. Nikolaja samega! Odboru istega pa želimo poguma. Naj le vedno tako napreduje in dela v korist društva! Saj si je nadel težko nalogo, velike odgovornosti. Posebno se je čuditi vstrajnosti in marljivosti gospe Skrinjarjeve, ki se toliko nesebičajo in požrivalno trudi, da bi zavod dosegel do svoje višine.

Dekleta, ve imate svoj dom, svoje zavetišče! Skrbite torej, da vam bo svet ta prostor, da mu ne boste delale nečasti svojim vedenjem in da se bo le s pohvalo govorilo o vas, da ste res prava, pridna slovenska dekleta!

Živel novi dom, živel novo zavetišče, in živila nova naša trdnjava!

Jutrašnja poročna zazprava. Jutri se bo pred tukajšjo poroto vršila kazenska obravnava proti Ivanu Škrk iz Zgonika radi zločina umora. Obtožen je namreč, da je dne 14. aprila t. l. v Saležu ponovno zabodel z nožem svojo nevesto Marijo Škrk ter jej prizadel 28 ran, vsled katerih je kmalu na to umrla na izkrevavljenju. Uradnim bratnjeljem je določen dr. Gustav Gregorin.

Dražbe premičnin. V sredo, dne 17. sept. ob 10. uri predpoludne se bodo vsled saredbe tuk. c. kr. okrajnega sodišča za civilne stvari vršile sledeče dražbe premičnin: ulica Gelsi 3, hišna oprava; trg della Legna 7, oprema v zalogi; ulica Cavana 4, hišna oprava; ulica Media 25, mizarske klupi, hišna oprava, les in svetiljke; Vrdela 558, voz; Vrdela 288, hišna oprava; ulica SS. Martiri 17, železna tokarnica; Greta 290, hišna oprava; Greta 143, hišna oprava; Rojan 222, hišna oprava.

Vremenski vestnik. Včeraj: toplomer ob 7. uri zjutraj 15,5 ob 2. uri popoludne 20,0 C.° — Tlekomer ob 7. uri zjutraj 761,5 — Danes plima ob 8,59 predp. in ob 8,39 pop.; oseka ob 2,28 predpoludne in ob 1,42 popoludni.

Vesti iz ostale Primorske.

× Nekaj merodajnega o razmerah v županiji dekanski. Prejeli smo in objavljamo, da se čuje tudi ta glas: (Zvršetek.)

Največe sitnosti delajo obračuni. Dekanska občina je razdeljena v več davčnih občin. Te občine uživajo svoja premoženja za se, upravljajo pa se ta premoženja skupno. O skupni uporabi dohodkov z czirom na troške gode pa se večkrat nerednosti, ki se pa jako slabo razvidijo iz zanemarnih knjig zastarelega zistema.

Med nepravilnostmi bilo bi treba končno vpoštevati tudi — vsake predstojnike. Te ima pravico imenovati (na podlagi nekake volitve, oziroma priporočila dotičnih vaščanov) le župan sam. Oni so mu podrejeni ter je njihova dolžnost, da županu pomagajo v njegovem delokrogu. Toda ti vaški predstojniki v dekanski občini ne poznajo svoje dolžnosti, ampak si šampovlastno prisvajajo pravice samostojnih županov, kar dela tudi mnogo zmešnjave.

V Dekanski občini treba izredno energičnih in modrih mož, ki naj bi občino samostojno, brez ozira na to ali ono stranko, pravično upravljali, gospodarili v njej.

Če pa takih mož ni, tedaj naj slavna vlada preskrbi dotičnemu županu moža uradnika po tamošnjih razmerah, ki bi naj ne bil odvisen od stranke, ki bi tačasno bila slučajno na krmilu. Tak mož bi s pomočjo pravične vlade tudi lahko napravil red.

Dekanski občani pa, če vas kedo vpraša, kedo je kriv homatijam v vaši občini, recite: Mea culpa!

Če pa vas muči vprašanje, kako napravite mir in red, tedaj molite grevengo pa p o b o l j š a j t e s e. Kjer pa je bolj ne-

obhodno potreben, naj bo vsaj plemenit. To je najboljši recept za bolno dekansko občino in če bo vsakdo poslušal ta svet, bo kmalu tudi dekanska občina, mirna — Bosna! Tako je, gospod dopisnik od 10. t. m.!

I. P.

× Iz Nabrežine nam pišejo: Za veselico, ki jo pevsko društvo »Nabrežina« ob prijaznem sodelovanju slav. pevskega društva »Hajdri« s Proseka ter vrionapredujočega diletantskega godbenega društva iz Nabrežine, priredi dne 28. t. m., se delajo velike priprave in je pričakovati impozantnega vspeha. Na tej veselici igrala se bo tudi veseloigra v 1. dejanji »Lokavi saubač. Izbrane so najboljše moči in to nam daje poguma, da vsa zavedna bratska društva, od blizu in daleč, tem potom najuljudneje vabimo, da našo, v zadnjem času v narodnem oziru nekoliko zaostalo Nabrežino počaste s svojim prihodom in to tem bolj, ker je društvo »Nabrežina« v slednjem času vedno in povsod sodelovalo, da se povzdigne narodni čut, da se vedri duh našega žilavega kraškega naroda.

Da se veselica obnese kar najbolje, jamči vam pripravljani odbor, kateri je vse potrebno ukrenil, da zadovolji goste vsestransko: z igro, petjem, ter godbo. Veselica se bo vršila na planem, na prostornem vrtu. Za točno postrežbo in dobro kuhinjo jamči vam narodna gostilna g. Nemea.

Odhod iz Trsta in Gorice pop. ob 2., oziroma 4. uri, odhod iz Nabrežine zvečer ob 8. in tri četrt oziroma 10 uri.

Po izvedenem vspredu se bo vršil ples. Društva, katera se blagovole udeležiti te narodne veselice, naj naznanijo pravočasno svoj prihod, da se bo eventualno skrbelo za vse, kar bi nam danes še primanjalo.

»B.«

× Umrl je te dni v Komnu g. nadučitelj v pokoju Franc Bunc v 72. letu svoje dobe. Pokojnik je učiteljeval dolgo vrsto let v Kamnjah; potem v Nabrežini, v Komnu in nazadnje v Škrlbinu. V pokoju živel je v Komnu. Pokojnik je bil oče c. kr. okr. šol. nadzorika v Pazinu, nadučitelja v Dolini in c. kr. sod. pisarniškega oficijala v Komnu. N. v m. p.!

× **Odprto mesto.** Na okrožnem sodišču v Gorici je razpisano mesto višjega pisarniškega načelnika. Prošnje, z dokazili znanja obeh deželnih jezikov, pošiljati je do 30. t. m. predsedništvu okrožnega sodišča v Gorici.

Vesti iz Kranjske.

* **Shod proti pljančevanju** bo jutri v »Kotliškem domu« v Ljubljani. »Slovenec« poroča, da prihte na ta shod zastopniki z Goriškega, Koroškega in Štajarskega.

* V okolici Matenjevasi na Notranjskem je 13. t. m. padala kakor oreh debela toča od pol 10. ure do 1/4 10. dopopolnan. Razbila je vse poljske pridelke, kar ni še spravljeno. Veliko škodo je napravila tudi na sadnem drevju. Več hišam je tudi šipe pobila.

Vesti iz Štajerske.

— **Utopil se je** 12. t. m. v Dravi v Ptuj Bruno Toplak, učenec IV. razreda ljudske šole in sin g. Frana Toplaka, c. kr. davčnega oficijala v Ptuj. Nesrečni deček je šel ob pol 9. uri zjutraj iz stanovanja, ki je tik Drave, v privezan čolna ribit, čolna pa je izgubil ravnotežje, deček je padel v vodo in izginil v valovih. V bližini nahajajoči se pionirji so ga sicer kmalu izlekli iz valov, a vsi poskusi oživljenja bili so zastojni.

— **Bogata trta.** V Gradu se nahaja na vrtu neke hiše trta z 1191 grozdi. Pred leti je imela trta le 500 grozdov, a marljivemu vrtnarju se je posrečilo s skrbnostjo število grozdov tako pomnožiti. Grozdi so beli in izborne kakovosti.

Književnost in umetnost.

II. slovenska umetniška razstava. Arrangement te razstave bo docela drugačen nego je bil prvi. Nova stojala se dovrše te dni. Radi gorenje luči v veliki dvorani »Narodnega doma« bo razsvetljava mnogo ugodnejša, nego bi bila v »Mestnem domu«. Razstavo uredi gg. Jakopič, Grohar, Strnen in Žmitek. Plakat alika g. Grohar. Tudi II razstava se otvori slovesno. Društva in dijaki bodo imeli znižano vstopnino.

Brzobjavna poročila.

Imenovanje v policijski stroki.

DUNAJ 16. (B.) »Wr. Ztg.« objavlja: Ministerski predsednik, kakor voditelj ministerstva za notranje stvari, je imenoval okrajnega nadzornika tržaškega redarstva, Alberta Malalana, višjim nadzornikom.

Francoski minister mornarice v Tunisu.

BISERTA 15. (B.) Na banketu, prirejenem ministru mornarice Pelletanu na čast, je imel isti govor, v katerem je poudarjal, da francoska Afrika sledi istim aspiracijam, kakor Francija sama, o č kateri se nikdar ne loči. Minister je poudarjal pomembnost Biserte za obrambo Francije in Sredozemskega morja. Mi nočemo sicer, je rekel minister, iz Sredozemskega morja narediti francosko morje, ker smo se rešili iz sanj o svetovnem gospodstvu, ali del Sredozemskega morja je in ostane francoski.

Minister ne želi konflikta ne z Anglijo ne z Italijo, ali ker ve, kaj hočejo storiti drugi, smatra za svojo dolžnost, za svojo dolžnost, da svojo domovino pripravi na sveto vojno proti nje sovražnikom in naj je sovražnik že kdor koli, kajti od konca 19. stoletja sem, po porazu Francije po barbarstvu stare Germanije, ni varnosti več v civiliziranem svetu. Doživeli smo povratek pestnega prava. Zdelo se je, kakor da je ves svet vladan od načela: nasilje gre pod pravico.

Mi moramo vse svoje sile posvetiti cilju, da vzdržimo zavet šče pravičnosti in luči: francoski ogenj.

30.000 kron znaša glavni dobiček »Olo-muške razstavne loterije«. Opozarjamo naše cenjene čitatelje, da se bo vršilo srečkanje nepreklicno dne 25. septembra 1902. in da se v gotovini izplačajo vsi do-bitki z 10% odbitkom.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Svoji k svojim!

ZALOGA

pohištva

dobro poznane

tovarne mizarske zadruga v Gorici (Solkan)

vpisana zadruga z omejenim poroštvom

prej Anton Černigoj

Trst, Via di Piazza vecchia (Rosario)

št. 1. hiša Marenzi.

Največja tovarna pohištva primorske dežele.

Solidarnost, zadržanost, kajti les se osuši v to nalašč pripravljenih prostorih s temperaturo 60 stopinj. — Najbolj udobno, moderni sestav. Konkurenčne cene.

Album pohištva brezplačen.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Proti

kašlju, grlobolu, hripavosti, kataru, upa-

danju glasu, itd. itd.

zahtevajte vedno

Prendinijeve pastilje.

Čudovit učinek pri pevcih, govornikih, prepovedni-

kih, učiteljih itd.

Dobivajo se v skatljicah v Prendinijevi lekarni

v Trstu in v vseh tukajšnjih boljših lekarnah

kakor tudi po celi Evropi.

Skatljica stane 60 stotink.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Aleksander Levi Minzi

Prva in največja tovarna pohištva

vseh vrst.

— T R S T —

TOVARNA: ZALOGA:

Via Teša, Piazza Rosario št. 2

vogal, (Solako poslopje)

Via Limitanea, in Via Riberge št. 21

Telefon št. 670.

Velik izbo, tpeparij, zrcal in slik. Iz-

vršnje naročbe tudi po posebnih načrtih.

Cene brez konkurence.

(ILUSTROVANJE CENIK ZASTONJ IN FRANKO

Predmeti postavio se na pa. obrod

an železnico ran-o

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

MATTON

GISSHÜBLER

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Začetek glasbene šole.

(21. šolsko leto 1902/3.)

Vpisovanje učencev v šolo „Glasbene Matice“

se vrši
v ponedeljek, torek in sredo 15., 16. in 17. septembra l. 1902. vselej dopoldne od 9. do 12. ure in popoldne od 3. do 5. ure v II. nadstropju društvene hiše v Vegovih ulicah št. 5.

Vpisovanje v šolski pevski zbor a) v deški in dekliški zbor (sopran in alt), b) v dijaški moški zbor (tenor in bas) se vrši v četrtek, 18. septembra od 9.-12. ure in od 3.-5. ure istotam.

V petek, 19. septembra popoldne ob 4. uri naj pridejo vsi učenci v pevsko dvorano (II. nadst.) da se jim ondi objavi razdelitev po oddelkih in učiteljih ter čas pouka.

Redni pouk v vseh predmetih se prične v soboto, dne 20. septembra.

A. Učni predmeti.

1. klavir v osemih razredih po dve uri na teden; 2. gosli v šestih razredih po dve uri na teden; 3. solopetje za koncertno in operno izobražbo v petih razredih po dve uri na teden; 4. glasbena teorija v dveh oddelkih po dve uri na teden; 5. harmonija v dveh oddelkih po dve uri na teden; 6. kontrapunkt v enem oddelku po dve uri na teden; 7. glasbena zgodovina v enem oddelku po dvakrat na teden; 8. govor in deklamacija za učence solopetja po enkrat na teden; 9. zborovo petje v dveh oddelkih po dve uri na teden; a) deški in dekliški zbor (sopran in alt) po dve uri na teden, b) dijaški moški zbor (tenor in bas) po dve uri na teden.

Opomba: Pouk v nadaljnjih instrumentalnih predmetih: čelo, kontrabas, flauta, oboa, klarinet, fagot, rog, trobenta in pozavna se otvori in bo društveni odbor preskrbel učitelje, če se oglasi primerno št. vilo učencev.

B. Učitelji.

1. gosp. Fran Gerbič, šolski vodja; knir in solopetje; 2. gosp. prof. Matej Hubad, koncertni vodja; solopetje, zborovo petje, glasbenat o lja, harmonija, kontrapunkt, glasbena zgodovina, govor in deklamacija; 3. gosp. Josip Vedral, glasbe in učitelj; gosli in klavir ter esembl-vaje goslarjev; 4. gosp. Josip Procházka, glasbeni učitelj; 5. gđ. Klotilda Praprotnik, glasbena učiteljica; klavir.

Pogoji vstopa:

1. druž. e ina staršev 4 K na leto; 2. vpisnina za vsakega učenca 2 K; 3. ukovina: a) za klavir 4 K na mesec, b) za gosli 4 K na mesec, c) za solopetje 6 K na mesec, d) za glasbena teorijo 1 K vsako polletje, e) za harmonijo 4 K na mesec kot e in glavni predmet, 2 kroni na mesec kot postranski predmet polg klavirja, gosli ali solopetja, 1 K na mesec kot obvezni predmet za se učenca od 5. razreda klavirja in gosli, odnosno 4. razreda solopetja naprej; e) za kontrapunkt 4 K na mesec; f) glasbena zgodovina po dogovoru; g) za zborovo petje v šolskem zboru 1 K vsako polletje.

Opomba: Učenci, ki žele, da se jim čas pouka v šoli izpolni, plačajo primerno višjo solnino.

Fismente prošnje za preloženje solnine, naslovne na odbor „Glasbene Matice“, se morajo pri šolskem vodstvu vlagati v p vem polletju do 1. oktobra, v drugem do 1. marca. Pozneje vlozene prošnje se ne upoštevajo. Pri ložitvi je prošnja ne čez leto stari ubožni list in zadnje šolsko spravevalo „Glasbene Matice“.

V LJUBLJANI, dne 9. septembra 1902.

Odbor „Glasbene Matice“.

Mihael Zeppar v Trstu, ulica San Giovanni št. 12

ima zalogo pečj od majlike v velikem izbornu, sama ovest, bodisi gleda risarij ali barv. Samv se zija od same stanovitie zemlje. Izkušena zaloga za Trst, Primorje in Dalmacijo sluznizane in odlikovane tovarne za peči Brat v Selhi v Blanskem (Morava) ustanovljena 1848. Pri teh pečj se prihrani 50% na kurjavi. Lastna tovarna štedilnih pečj iz železa ali izdelanih z majoliko. Izvršev jo meri in nizkih cenah.

Velikanski izbor raznega pohištva

spalne in jedilne sobe, svetlo ali megleno politirane.

Bogat izbor

divanov, ekvirjev, ogledal, stolice, stenskih ur

se rahaja v dobroznani

zalogi pohištva

Rafael Italia

Trst - ul. Malcanton št. 1. - Trst.

Dva praktikanta

se vsprejmejo v manifik. novo trgovino. Praktikanta morata imeti vsaj dva razreda srednjih šol in veselje za trgovino. Prednost imajo okoličani iz boljših hiš. Poblizje informacije se dobivajo v našem upravnistvu.

Predzadnji teden.

Glavni dobiček

kron **30.000** kron

Olmuške rastavne srečke po 1 krono

priporočajo:

Josip Bolaffio, Mandl & C.o, Mercurio Triestino, Ig. Neumann, Henrik Schiffmann, Josip Zoldan v Trstu.

Vsi dobitki se od prodajalcev izplačajo z 10% odbitkom v gotovini.

Anonimna družba malih železnic v Trstu.

Električna železnica TRST-OPČINA.

POLETNI URNIK

veljaven od dneva otvoritve in dalje.

Odhod vozov s trga pred vojašnico:

6.18, 6.54, 7.30, 8.06, 8.42, 9.18, 9.54, 10.30, 11.06, 11.42 zjutraj, 12.18, 12.54, 1.30, 2.06, 2.42, 3.18, 3.54, 4.30, 5.06, 5.42, 6.18, 6.54, 7.12, 7.30, 8.06, 8.42, 9.18, 9.54, 10.30 popoldne.

Odhod vozov z Opčine:

5.30, 6.06, 6.42, 7.18, 7.54, 8.30, 9.06, 9.42, 10.18, 10.54, 11.30, 11.48 zjutraj, 12.06, 12.42, 1.18, 1.54, 2.30, 3.06, 3.42, 4.18, 4.54, 5.30, 6.06, 6.24, 6.42, 7.18, 7.54, 8.30, 9.06, 9.42 popoldne.

V slučaju potrebe bo ob nedeljah in praznikih število voženj še pomnoženo.

Vožnja traja vsega skupaj 34 minut.

VOZNE CENE:

V delavnikih:

Navzgor	iz trga pred vojašnico do Kolonje	kron	0.30
	iz Kolonje na Opčine	"	0.50
	iz trga pred vojašnice do Opčine	"	0.80
	z Opčin na Skorklje	"	0.30
Navzdol	se Skorklje na trg pred vojašnico	"	0.20
	z Opčn na trg pred vojašnico	"	0.50
	Listki za tja in nazaj s trga pred vojašnico na Opčine, veljavni samo za isti dan	"	1.—

V nedeljah in praznikih:

Navzgor	— s trga pred vojašnico na Opčine	kron	1.20
Navzdol	— z Opčin na trg pred vojašnico	"	0.75
	Listki za tja in nazaj s trga pred vojašnico na Opčine, veljavni sam za isti dan	"	1.50

OPOMBE: Otroci, ki ne dve leti stari, za katere ni potreben poseben prostor, se vozijo zastoi. Listki se morajo shraniti do honca vožnje, i se morajo na zahtevanje pokazati nadzorniku. — Potniki so uljudno naproseni, da se pokorijo odredbam železničnega oboja. — Knjige za pritožbe so potnikom na razpolago na opuski posnji in v prostorih ravnateljstva.

TRST, septembra meseca 1902.

Ravnateljstvo.

MNOŽINA ZAHVAL JE VSAKOMUR NA UPOGLED.

POMADA od LILIANA.
Brez olja in masti! Ne napravi samo vsako lice nežno in poljeto, nego tudi belo in brez peg. Solnčne pege napravi vsak z uporabo iste. Cena 3 loč. gl. 1.50; 6 loč. gl. 2.50; 12 loč. gl. 4.50.

ANTIRHEUNIN-MAZIL
proti irganju in zbadanju v rokah. Cena 1 lončič 1 gld. 50 novč. 2 lončiča 2 gld. 4 lončiči gld. 3.20 s poštno vred ako se denar naprej pošlje.

ŽIVOTNI BALZAM „SALVATOR“

On čisti kri, ker je najboljša domača zdravilo za notranje in zunanje bolezni, odstranjuje nečiste soko ter s tem daljša človeško življenje. On zdravi vse mogoče in stare rane, kakor tudi vse druge bolezni ki se označuje v navodilu pridejanem vsakemu lončiču.

Prof. Dr. Concilije **„SALVATOR“** naj se pošljajo na glavno skladišče

INJECTIO v Varaždinu

VEGETABILE (Hrvatsko)

CAPSULE VEGETABILE lekařna k „SALVATORJU“

za tajne bolezni **VARAŽDIN (Hrvatsko)**

NAJBOLJŠE DOMAČE ZDRAVILO.

Podpirajte družbo Cirila in Metoda!

„VERITAS“
koncesijonirana pisarna za trgovske informacije

Centrala:

Squero nuovo 13, II. TRST Squero nuovo 13, II.

Telefon št. 845. Telefon št. 845.

Prospekti brezplačno in poštnine prosti.

~~~~~ Zastopstvo vseh mestih sveta. ~~~~~

Najstarejša slovenska tovarna in zaloga pohištva

Andrej Jug

TRST — ulica sv. Lucije št. 12 (zadej c. k. sodnije) — TRST

priporoča svojim cenjenim rojakom svoje najboljšo in trpežno pohištvo, bodisi svetlo ali temno politirano, kakor za spalne, jedilne in vizitne sobe. Sprejema tudi naročbe za vsakovrstne izdelke po načrtu ali poprave, krtere izvrši v najkrajšem času in v polno zadovoljnost naročitelja.

Cene brez konkurence.

Za obilne naročbe se toplo priporoča svojim rojakom v mestu, okolici in na deželi: v misli gesla: Svoji k svojim!

Obuvala!

Pri Pepetu Kraševcu

zraven cerkve sv. Petra (Piazza Rosario pod ljud. šolo) Bogata zaloga raznovrstnih obuval za gospode, gospe in otroke.

Poštne naročbe se izvrše takoj. Pošiljatelj se poštnine proste.

Prevzema vsako delo na debelo in drobno ter se izvršuje z največjo točnostjo in natančnostjo po konkurenčnih cenah.

Za mnogobrojne naročbe se toplo priporoča

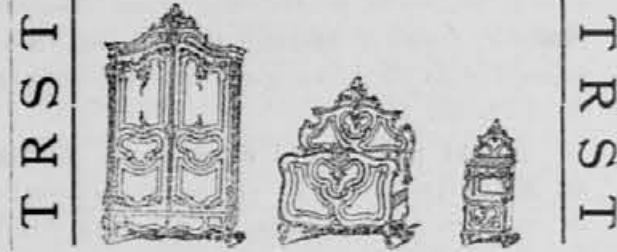
Josip Stantič čevlj. mojster.

Zalagatelj uradnikov in uslužbencev konsumnega skladišča c. kr. glavnega carinskega urada in c. kr. generalnih skladišč; nadalje stražnikov c. kr. javne straže v Trstu in Miljah ter orožništva c. kr. piv. avstr. Lloyd.

TOVARNA POHIŠTVA

IGNACIJ KRON

Dvorni založnik. — Ustanovlj. 1848.

ulica Cassa di Risparmio
Tovarna na Dunaju.

Novi ceniki, izvirni narisi, načrti za sobe na zahtevanje brezplačno.

OBUVALA.

— Dobro jutro! Kam pa kam?

— Grem kupit par čevljev!

— Svetujem Vam, da greste v

ulico Riborgo št. 25 po domače k Pierotu. Tam vdobite vsake vrste obuvala za moške, ženske in otroke. Isti popravlja male stvari brezplačno ter sprejema naročbe vsakovrstno obuvalo na debelo in drobno.

Lastnik: Peter Rehar.

M. Aite

trgovina z manufakturnim blagom

ul. Nuova, ogel ul. S. Lazzaro št. 8

s podružnico ul. Nuova, ogel ul. S. Lazzaro št. 5.

si dovoljuje obvestiti slavno občinstvo in cenj. odjemalce, da je jako pomnožila svojo zalogo kakor tudi povečala prostore s tem, da je ustanovila zgoraj omenjeno podružnico zato, da more v polni meri zadostiti vsem zahtevam cenj. odjemalcem.

V obeh prodajalnicah vdobiva se razno blago najbolše kakovosti in najmodernejše iz prvih tovarn, posebno pa snovi za moške in ženske obleke, srčice, ovratnike, ovratnice, tu je velikanski izbor platnenega in bombažnega blaga, prvot in pritčkov ter vsake vrste perila, bodi od bombaža, ali platna. Pletenine, svilenine raznovrstni okraski za šivilje in kitničarke Velikanski izbor snovi za narodne zastave in trakov za društvene znake.

Sprejema naročbe na moške obleke po meri, katere izvrši najtočneje in najnatanjeje po cenah, da se ni bati konkurence.

Poskušaj, da se prepričaš!

Spoštovane slovenske gospodinje
Zahtevajte pri svojih trgovcih

NOVO

Ciril-Metodijevo
cikorijo.

~~~~~

Glavni zastop za Trst, Kras, Goriško, Istro, Dalmacijo in Tirolsko zavarovalnega društva na življenje in rente

GLOBUS

centralno ravnateljstvo na Dunaju
I. Franz-Josefs-Quai št. 1a (v lastni hiši).

Popolno vplačana glavnica 2,000.000 K, ustanovljena od dunajskega bančnega društva in bavarske hipotekarne in menične banke v Monakovu.

Sprejema zavarovanja na življenje v raznovrstnih kombinacijah in proti nizkim premijam. Specijalno zavarovanje otrok brez zdravniškega gleda, izplačavi v slučaju ženitve ali preboda v vojaške zavarovani znesek proti malemu odbitku pred pretekom zavarovalne dobe.

Glavni zastop v Trstu, Corso št. 7. Telefon 469.